

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio V. De scientia practica & ideis diuinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

conditionata significat connexionem aliquam antecedentis cum consequente, sed nulla est connexio inter Chimæram quæ est homo, & consensum ad gratiam, ergo illa propositio simpliciter est falsa, si Chimæra esset homo responderet Deo vocanti. Ista verò est semper vera si homo esset Angelus careret corpore, quia hoc est idem, ac omnis Angelus caret corpore, unde illud cognoscitur per scientiam possibilem, non autem per scientiam mediam. Deinde ponere in Deo huiusmodi scientiam planè nugatoriam, est reddere ludicram, & vanam scientiam futurorum conditionalium, & ponere in Deo cognitiones infinitas infinitas, & otiosas & omnino impertinentes, Deoque indignas.

Solutio
trium dif-
ficultatum

Ad primam Resp. Deum nihil vnquam promittere, nisi quod facere decreuerit, atque adeò semper promissio supponit, vel includit decretum, cum ergo dicis veritatem harum propositionum pendere à promissione idem est ac si dicas, illam pendere à decreto quod includitur in promissione, atque ita promissio est vera practicè, quatenus facit verum id quod promittit. Dixi autem propositiones hypotheticas nunquam significare posse solam coexistentiam antecedentis, & consequentis, alioqui significarent idem ac copulatiua.

Ad secundam Respon. negando iisdem argumentis probari quod cognoscantur futura conditionata impossibilia, quibus probatur cognosci futura absoluta: verum est quod in omnibus etiam futuris disparatis, aut impossibilibus contradictoriarum semper vna est vera, & altera falsa, sed ita tamen vt negatiua semper sit vera, affirmatiua verò semper sit falsa, v.g. ex his duabus, si Chimæra esset homo, responderet nunc Deo vocanti, non responderet nunc Deo vocanti, semper vera est ista, non responderet Deo vocanti, quia propositiones quæ affirmant connexionem, quæ non est semper sunt falsæ vt dixi.

Ad tertiam Resp. quod si quæreretur à Deo, quid faceret nunc Petrus, si posset agere independentem à Deo, Responderet Deus nihil faceret, quia hæ propositiones (vt dixi) semper sunt falsæ, nisi quando sunt in materia necessaria, vt cum dicitur si à filio non procederet Spiritus Sanctus, non distingueretur à filio.

§. III.

Vtrum per hanc scientiam Deus cognoscat omnia quæ sunt absolutè futura.

Multa (vt monui) sunt futura conditionatè, quæ nunquam erunt, quia conditio illa nunquam ponetur, alia verò sunt futura conditionatè simul, & absolutè, quia eorum conditio ponetur. Difficultas ergo est vtrum prius ratione quàm Deus cognoscat per scientiam visionis, ea quæ sunt absolutè futura, cognoscat illa per scientiam mediam, vt futura conditionatè, sicut prius illa cognoscit vt possibilis, per scientiam simplicem.

Triplex
dubitatio.

Ratio dubitandi est primò, quia Deus non cognoscit attributa sua, & se ipsum per scientiam mediam, v. gr. si Deus esset, esset omnipotens, si Deus esset, mundum veller creare, hæc absurda & superflua esset cognitio, cū Deus illa cognoscat per scientiam visionis.

Secundò, cognitio practica imperfectissima est, neque conuenire vllà ratione Deo potest; sed si Deus cognosceret conditionatè illa quæ sunt absolutè futura cognosceret illa practice, ergo, &c.

Tertiò, si prius cognoscit rem vt futuram conditionatè quàm vt futuram absolutè, necesse est vt futurum conditionata sit causa futuritionis absolutè. Denique admittuntur in Deo cognitiones istæ valde inutiles, si sol lucet, dies est: si Petrus mouetur mutat lo-

cum, quæ omnia cognoscuntur per scientiam visionis quia in his affirmatur solùm connexio antecedentis, & consequentis, quæ omnino est præsens, & absoluta.

Dicendum tamen est Deum per scientiam mediam prius ratione cognoscere vt futura conditionatè illa, quæ absolutè futura sunt. Ita Ruiz, Suarez, Herice, negat Arrubal de futuris necessarijs.

Conclusio,
affirmati-
ua.

Ratio est, quia primò, sæpè patres disputant, quare Deus Angelos, & homines creauerit quos peccaturos esse præsciebat, dicunt posse Deum illos homines qui peccatores fuerunt, antecedenter non facere, cum sciret eos peccaturos, & eos rapere, ne malitia illos peruerteret, quæ non est scientia visionis vt patet, quia præcedit Dei decretum de illis creandis. Deinde à priori ratio est, quia illud cognoscitur vt futurum conditionatè, quod cognoscitur futurum, & non est adhuc futurum absolutè, sed antequam res futura sit absolutè, cognoscitur à Deo vt futura, alioqui Deus non posset decernere rem absolutè futuram, si prius non explorasset quid factura sit voluntas.

Ad primam Resp. nihil cognosci à Deo posse vt futurum, quod sit existens, & æternum, ideò nec se ipsum, nec vllum suum attributum potest cognoscere vt futurum sub conditione.

Solutio
trium du-
bitatio-
num.

Ad secundam Resp. nullam esse in Deo cognitionem practiciam, sed vnicam realiter scientiam, quæ videt simul omnia, & possibilis, & futura tùm absolutè, tùm conditionatè, quæ tamen à nobis diuiditur in plures conceptus distinctos non ratione Dei, sed ratione nostri.

Ad tertiam sæpè dixi, futuritionem conditionatam esse priorem futuritione absolutà, non quod eam vllò modo causet, sed quia est obiectum scientiæ mediæ, quæ dirigit decretum absolutum prærequisitum ad futuritionem absolutam rei: istæ propositiones si sol lucet, dies est & ceteræ huiusmodi, non cognoscuntur per scientiam mediam, quia ibi nihil est conditionatè futurum, sed existens.

QVÆSTIO V.

De scientia practica, & ideis diuinis.

Scientiæ illæ quas hætenus exposui intra Deum si ipsum consistunt, per istam extra se Deus prodit, & perenni emanatione se ipsum communicat creaturis, quia illa tota operatrix est, & fecunda. Quæcunque verò disputari de ea possent, pertinere videntur ad ea, quæ disputari solent in genere de scientia practica & ideis, quæ in philosophia exposita sūt. Vnde nūc breuiter duo disputanda restant. Primò, an & qualis scientia Dei sit practica & causa rerū. Secundò, an & quales in Deo sint ideæ per quas est causa rerum.

SECTIO I.

An sit in Deo aliqua scientia practica quæ sit causa rerum. Art. 8.

Certum est primò, admittendam omnino esse in Deo scientiam practiciam, quia omne agens intellectuale liberè operans exigit cognitionem, quæ dirigit voluntatem & potentiam exequutricem, illa est quam vocamus practiciam, quæ nimirum cognoscit Deus quomodo debeat operari. Quia verò duo sunt genera operationum in Deo, quæ debent dirigere, alia internæ sunt, decreta nimirum, quæ debent esse rectissima: alia sunt externæ operationes, quibus efficit creaturas, scientia quæ primi generis operationes dirigit prudentia est: altera verò est ars, quæ est secta ratio efficiendi ea, quæ sunt extra operantè. Licet autem practica sit hæc scientia respectu decretorum omnium liberorum, & respectu creaturarum omnium etiam

Datur
scientia
practica in
Deo.

etiam earum quæ nunquam erunt, respectu tamen amoris quo se ipsum, Deus amat non dicitur libera, quia non dicitur practica scientia Dei nisi pro ut regulat, quod autem non potest aliter se habere, nullâ eget regulâ, præluceat ergo quidem scientia Dei amori necessario, sed non illum dirigit.

A'iqua Dei
scientia est
causa re-
rum.

Certum est secundò, verè ac propriè debere dici quod scientia Dei sit causa rerum. Ita enim cum S. Thom. Theologi omnes asserunt, primò, quia scripturæ id clarè asserunt, *Dominus sapientia fundavit terram. Omnia in sapientia fecisti. Quis horum magis quàm illa est artifex, omnia per ipsum facta sunt.* Deinde idem asserunt Patres. Dionys. c. 7. de diuin. nomin. scientiam Dei vocat. *Artificem qua omnia semper componit & causam coherentiam ac ordinis omnium.* Augustin. lib. 15. de Trinit. c. 13. *Vniuersis creaturas suas, non quia sunt nouit, sed ideo sunt, quia nouit.* Additque rationem, non enim nesciuit qua fuerat creaturus, quia ergo se nouit, creauit, non quia creauit se nouit. Et lib. 6. cap. 10. non enim hæc que creata sunt, ideo sciuntur à Deo, quia facta sunt, ac non potius, ideo facta sunt, quia immutabiliter à Deo sciuntur. Rationes multæ ac optimæ asseruntur à S. Thoma, nam agens perfectissimo modo intellectuale nihil operatur nisi per cognitionem; prius enim formam in se ipso habere debet quàm illam extra se producat. Deinde certum est Deum nihil agere nisi per intellectum quia voluntas non fertur in incognitum. Denique illud quod ita dirigit omnipotentiam, ut sine illa directione agere nequeat, est causa operationum, huiusmodi est scientia Dei.

Neque hinc sequitur, quod Deus causat omnia, quæ scit, etiam si causet res, quia illas scit, quia nihil causat sine libero voluntatis decreto, non enim concurrat ad executionem operis, nisi dirigendo voluntatem, & ex eius determinatione imperando executionem, *Voluntas enim mouet* (inquit Hugo à S. Victore) *scientia disponit, potentia operatur.* Neque sequitur etiam, quod scientia non sit causa rerum nisi mediata, quia inter scientiam, & effectum non mediat omnipotentia tanquam instrumentum scientiæ, sed tanquam concausa, scientia enim immediatè per se dirigit voluntatem, & applicat potentiam executiuam ad opus.

His positis quæ apud omnes Theologos sunt certissima, celebris controuersia est. Vtrum scientia illa, quæ ars Dei est, sit scientia simplex, quæ Deus cognoscit effectus possibiles, an verò scientia visionis qua cognoscit illos ut existentes & futuros, ita ut verum sit dicere, ideo effectus est futurus, quia Deus videt illum futurum.

Status con-
trouersia.

Ratio autem dubit. est primò, quia videtur ea planè mens esse August. locis illis quæ afferebam non ideo, nouit quia sunt, &c. idem habetur lib. 5. Ciuit. c. 9. & lib. 13. Confess. cap. vltim. *nos ista videmus que fecisti, quia sunt, tu autem quia vides, ea sunt*: Gregorius lib. 20. Moral. cap. 24. *Quacunque sunt non ideo ab æternitate videntur, quia sunt, sed ideo sunt quia videntur.*

Secundò, scientia quæ terminatur ad esse rerum actuale, non est scientia simplicis intelligentiæ, sed scientia visionis, scientia quæ causat res terminatur ad actuale rerum esse, ergo est scientia visionis. Deinde scientia simplex simpliciter est necessaria, & æqualiter refertur ad omnia possibilia, ergo si per illam Deus causat, necessariò causat omnia. Denique scientia illa quæ est causa rerum, sequitur decretum voluntatis, & est libera, scientia simplex illud antecedit, ergo illa scientia non est causa rerum.

Triplex
dubitatio.

Tertiò, si scientia visionis, non est causa rerum, verum est dicere rem futuram, ideo præsciri, quia futura est, hoc autem non esse Verum, præbatur, quia sic scientia Dei esset fallibilis, nam obiectum contingens est secundum se fallibile, ergo si Dei scientia sumitur ab obiecto erit fallibilis: imò prior erit volun-

tas hominis voluntate Dei, & sic Deus non erit causa prima. Denique scientia visionis penderet ab obiectis extrinsecis, quia vera esset hæc causalis, ideo præsciuisset, quia erunt.

Dicendum tamen est, scientiam visionis nullo modo esse causam rerum, sed solam scientiam simplicis intelligentiæ. Ita expressè S. Thomas art. 8. & 16. & 9. 19. art. 4. ad 4. Et sapè alibi: sentiunt cum eo veteres Thomistæ, Capreolus, Franciscus Romæus, & plures alij. Deinde Bellarm. lib. 4. de Gratia & libero Arbitrio, c. 13. Suar. lib. 1. de Auxiliis c. 13. & Prologom. secundo de Gratia, c. vltimo. Valentia, Ruiz, Herice, Arrubal, apud quos fuscè id probatum reperies, ego paucis contentus ero.

Primò, enim sanctorum Patrum expressissima sententia est, v. gr. S. Iustinus quæst. 18. ad Gentes: *Causa* (inquit) *eius quod futurum est, non est diuina prænotio, sed potius quod futurum est, causa est prænotionis, neque enim prænotionem sequitur quod futurum est, sed potius quod futurum est, prænotio*: Origenes lib. 7. in Epist. ad Rom. cap. 8. *In præscientia Dei neque salutis nostra neque perditionis pena consistit, quia non propterea erit aliquid quia Deus id scit futurum, sed quia futurum est, scitur à Deo antequam fiat.* Hieronymus in c. 26. Ieremiæ, *non enim ex eo quod Deus scit futurum aliquid, idcirco futurum est sed quia futurum est ideo Deus nouit præscius futurorum.* Alios innumeros dabunt Ruiz, disp. 33. 34. 36. Suares, & Valques.

Secundò, à priori ducitur Ratio ex S. Tho. art. 8. & q. 22. art. 2. vbi dicit quod eodem modo scientia Dei est causa rerum quo scientia ipsius artificis causa est operis, sed scientia artificis non est causa operis, quatenus cognoscit opus iam existens, sed quatenus cognoscit opus ut factibile, & modum quo illud est faciendum, ergo scientia Dei nõ causat opera pro ut videt illa existere, quod pertinet ad scientiã visionis, sed pro ut cognoscit naturam eorum, & modum, quo sunt facienda quod spectat ad scientiã simplicis intelligentiæ. Confirm. quia cognitio intuitiua rei iam existentis præsupponit rem productam, haurit enim species ab obiecto producto, ergo scientia intuitiua rei existentis non est causa rei, neque dirigit potentiam exequentem.

Tertiò, illa scientia non dirigit voluntatem, quæ sequitur decretum voluntatis, quomodo? enim præluceret illi, si supponeret illud iam factum, sed scientia visionis supponit decretum iam factum, ergo illa non dirigit voluntatem, sed eodem modo se habet, quo intuitio rei præsentis, quæ merè speculatiua est, & non facit, sed supponit obiectum existere.

Denique, si scientia futurorum esset causa rerum, & illam antecederet, tolleretur libertas voluntatis, quia suppositio quæ antecedit vsum libertatis, cum qua stare non potest negatio actus, tollit libertatem.

Ad primam Resp. omnia illa loca Augustini vera esse de scientia simplici, quæ ars Dei est, non de scientia visionis, quæ supponit res iam factas, & decretum voluntatis. Gregorius autem vult duntaxat, cognitionem Dei non pendere à præsentia rerum, ut nostram. Idè ergo res non sunt obiectiue Deo præsentis, quia videntur, quia visio Dei absoluta est ab omni respectu, & dependentia, quamuis verum sit res videri à Deo futuras, quia sunt futura.

Ad secundam Resp. disting. maiorem, cognitio quæ terminatur ad esse rerum actuale tanquam repræsentatio ad obiectum repræsentatum est scientia visionis concedo, quæ terminatur ad esse actuale tanquam causa ad effectum est scientia visionis nego. Scientia Dei practica terminatur ad esse rerum actuale, non tanquam ad obiectum repræsentatum, sed tanquam ad effectum causandum. Fateor quidem quod scientia non potest causare esse actuale nisi repræsentando esse actuale, practice dirigendo voluntatem, sed non repræsentat

Assertio.

Patres.

Triplex
ratio.

Solutio
trium dif-
ficultra-
tum.

repræsentat speculatiuè quod est proprium scientiæ visionis. Deinde fateor scientiam simplicem quatenus est speculatiua esse necessariam, esse autem liberam quatenus est practica, quia non causat nisi cum decreto voluntatis, quo potentia applicatur ad operandum.

Ad tertiam Respond. veram esse hanc propositionem, idè Deus nouit hoc esse futurum, quia est futurum, neque tamen scientia Dei fallibilis est, quia eius obiectum ex suppositione necessarium sufficit ad infallibilitatem scientiæ quæ per se ipsam infinita est; imò & alterius scientiæ intuitiua finita, quia ex suppositione quod moueatis, infallibiliter video te moueri. Sed neque sequitur quod scientia Dei, causetur ab obiecto, aut ab eo pendeat, cum enim dicitur, quod prius est, rem esse futuram, quam illam videri à Deo non significatur genus vllum causalitatis, sed significatur duntaxat, quod existentia vel futuritio sit conditio necessaria, vt Deus se ipso determinetur ad cognitionem illius, ad quam erat prius indifferens; verum igitur est, quod idè Deus nouit futurum quia est futurum, sed illud (quia) non significat causalitatem, neque dependentiam, sed conditionem tantum & occasionem, quæ prior est ratione quam videatur à Deo res futura.

SECTIO II.

De ideis diuinis quatenus sunt scientia practica.

Quæst. 15.

DE idea fusè dixi, secundo physicorum, agens de causa exemplari, bene autem illam Atticus apud Eusebium l. 15. præparat. vocat *platonice philosophiæ caput ac summam*, vocaturque ab Alcinoo ex mente ipsius Magistri, *exemplar æternum eorum quæ sunt secundum naturam*. Plessus autem q. 10. physica vocat eam *primam artificis notionem velut operis futuri delineationem & descriptionem*.

Certum igitur est primò, esse in diuino intellectu ideas rerum omnium possibilem, quatenus illæ sunt realiter producibiles, sine quibus Deus artifex perfectissimus nihil planè posset producere, vocat eas Dionysius c. 5. de diuinis nominibus. *Species ac formas æternas, incommutabiles, quarum applicatione res singula formantur talæque fiunt*. Ratio est, quia nullum agens intellectuale operari potest sine idea.

Certum est secundo, illas ideas non esse aliud quam expressissimas similitudines omnium agendorum & eorum effectrices (vt dixi) ex Dionys. qui etiam vocat eas *Rationes quæ in Deo sunt, substantiarum efficietes, singulariter subsistentes*, sed pulcherrimè Augustinus illas describit l. 12. ciuit. c. 20. vbi docet *Esse in diuina sapientia immensos quosdam thesauros rerum intelligibilibus, in quibus sunt omnes inuisibiles, & incommutabiles rationes rerum etiam visibilibus, & mutabilium, quoniam Deus non aliquid nesciens fecit*, & libro 83. quæstionum quæstione 46. *Sunt (inquit) ideæ principales, formæ quedam vel rationes rerum stabiles, & incommutabiles quæ in diuina intelligentia continentur*.

Certum est tertio, ideam primariam quidem sed remotam esse ipsam essentiam Dei: ideam primariam proximam esse conceptum ipsum formalem: conceptum autem obiectiuum esse ideam secundariam, vnde in Deo vnica est sine dubio idea primaria, secundariæ verò sunt infinitæ quæ omnia suppono probata esse in physicis.

Tom. I.

DISPVATIO IV.

De perfectionibus voluntatis diuina.

Quæst. 19. 20. 21.

DIVINUM intellectum quadruplici, vt vidimus scientiæ lumine splendens, sequitur voluntas sanctitatis totius sacrarium, virtutum augustale, libertatis & decretorum omnium penetrale secretissimum, cuius naturam & proprietates, vt pro materia obscuritate proponam clarissimè, tria videntur necessaria. Primò, perfectio voluntatis diuinæ generatim. Secundò, illius libertas. Tertio, illius reliquæ proprietates & virtutes.

QUESTIO I.

De perfectione voluntatis diuina generatim.

NOMINE voluntatis intelligitur facultas, quæ prænua cognitione bonum profequitur, auertatur malum, intendit finem, & eligit media propter ipsum. Considero ergo primum qualis in Deo, & quoruplex sit voluntas. Secundò, quale obiectum illius sit. Tertio qualis & quam multiplex eius actus.

SECTIO I.

Qualis in Deo, & quoruplex sit voluntas. Quæst.

19. Artic. 1. 11. 12.

CERTUM est primò, esse in Deo voluntatem, quia vt suppono probatum ex Philosophia omne intellectiuum est etiam volituum, quia omnis forma semper habet per se loquendo appetitum sibi consentaneum, quo feratur in obiectum conueniens, omnis intellectio est forma, ergo habet appetitum sibi consentaneum.

Dices, si Deus reuelaret Angelo se nolle concurrere cum eo ad eius volitionem illa intellectio non posset ordinari ad volitionem. Respon. illam intellectioem per se loquendo etiam ordinari absolute ad volitionem, quia per se semper obiectum habet odio dignum, quamuis per accidens nulla volitio possit eam sequi ex eo quod Deus nequeat mentiri.

Certum est secundo, nihil esse in diuina voluntate, quod possit habere rationem actus primi, siue sit ipsa potentia voluntatis, siue habitus, siue aliquid aliud, quia vt constat ex supra dictis omnis actus primus immanenter operatiuus dicit imperfectionem, & potentialitatem, vnde tota Dei voluntas est amor subsistens, vnicus, infinitus, &c.

Certum est tertio, esse in Deo appetitum naturalem, id est inclinationem ad aliquod bonum immediate ortam à natura sine media cognitione, potestque huiusmodi appetitus in Deo distingui triplex; nam essentia quatenus est principium virtuale auctorum habet ad illa inclinationem, & persona producens inclinationem habet ad personam productam, & omnipotentia naturaliter inclinatur ad creaturas, neque tamen violentiam patitur circa eas, quas non facit, quia naturalis ille appetitus in cludit semper cognitioem & appetitum elicitem vt conditiones; Deus enim habet appetitum communicandi se creaturis, quando recta ratio id ei dictabit, & voluntas eliget.

His ita constitutis, restant diuisiones quædam volitionis diuinæ, quarum inter Theologos mentio habetur frequentissima. Prima est, quam tradidisse

O

primus

Dantur
ideæ in
Deo.

Quid sint
illæ ideæ.

Datur vol-
untas in
Deo.

Non est
actus pri-
mus.

Appetitus
naturalis.